

Az Ige tükrében.

Krisztus szolgája.

Kolossé : 1 24-25 v.

Benne vagyunk az ú. n. ünneptelen félévben. A Krisztusban megjelent üdvözítő akarat győzött az emberen. Isten elvégezte a világon, amit eltervezett. Talán belejutottunk, talán nem az isteni üdvakarat mindent magával sodró áradatába. Most következnek igehirdetésünknek az a szakasza, amikor ker. életünk gyengülő oldalának megerősítésére fektetjük a fősúlyt. Más szóval kifejezve, eddig Isten momentán üzenetébe állítottuk bele életünket, most adott helyzetünkbe, ott ahol leggyengébbeknek érezzük magunkat, állítjuk bele az Ige üzenetét. Majdnem ugyanaz, de mégis más magatartás életünkben: az Igénél nézni életünket vagy életünknl az Igét.. E két polus körül forog igehirdetésünk. Pál apostol mást mond. Neki csak egy pólusa van. Ó nem különböztetett ünnepes és ünneptelen félév között. Neki minden pillanatát Isten határozta meg, minden szavát — még hétköznapon is — a kegyelem irányította. Ó mindig csak egy dologról tudott, egy nagy valóságról, akit Isten kijelentett, aki életében minden emberit összetört, egyedül csak a Krisztusról. A mi helyünkben egész másképen gondolkozna a vasárnapi predikációja felől, mint mi. Nem venne elé egy kommentárt, avagy egy predikációs kötetet, hogy szorgalmasan utána nézzen a tételnek, nehogy tétel nélkül messzire kalandozzon mondanivalójával. Nem! Neki minden mondanivalója egy valóság körül helyezkedik el. Krisztus, a dicsőség reménysége köztek. Nem a balzsamot keresi a fájó szivekre, hogy mégis balzsam nélkül eressze el, akik azt szükségelték! Nem! Ó nem tévesztette össze az Isten mondanivalóját a magáéval. Pál egyedül Krisztusról tudott, neki elég volt az, amit Krisztus mondott, azt mondta és az elég volt azoknak is, akiknek mondta, mert tényleg azt és nem a magáét mondta.

Egy nagy kijelentett titok az, aminek Pál szolgálatában állott, nagy titok, amit mindenkinek tudnia kell, mert a titok megjelent. A titok az emberek között megjelent Krisztus. Ez olyan nagy dolog, amiről nemesak sátoros ünnepen kell megemlékezni, de minden napon, reggeltől estig e titok szolgálatában kell állani. Ez a titok, maga Krisztus határozza

meg Pál egész életét, igehirdetésének egész tartalmát.

Az, amit Pál a titokkal kapcsolatban a Kolossébelieknek írt, szól nekünk is, mert amit ő mond nem ő mondja, az Isten üzenete hozzánk is. És épen e néhány versben azt az új kimondhatatlan, Istenhez és szolgálatunkhoz való viszonyunkat találjuk meg, amelybe Isten a Krisztusban megjelent kijelentés által minket helyezett.

Az első és meglepő az új helyzetünkben, hogy Isten alkalmat adott betölteni a Krisztus szenvedéseinek hiányát. Az én testemben, az Ő testéért és ez az alkalom örömet okoz.

Páltól távol van az a gondolat, hogy a munka sikerén örvendjen, mintha valahol az evangélium hirdetése egy hatalmas lépést tett volna. A külső szituációkban soha nincs elég erős alapja a Pál örömeinek. Egy tény az, ami őt örvendezteti: lehetősége annak, hogy személy szerint részt vehet a Krisztus szenvedéseiben. Ez nem pillanatnyi öröm, nem a sikertől való elragadtatás az evangélium hirdetésében és a teljes önátadásban. A Pál szenvedése, amiért örül, értékét egyenesen a Krisztus szenvedésétől kapja. Amit Krisztus értünk szenvedett, amit az Ő ügye e világon szenved, ez lényegében azonos szenvedés, mindkettőt Krisztus szenved. S ha egyszer az evangélium hirdetésének ügye teljesen a Pál sajátja lett, azután egész életét úgy tekinti, mint Krisztus ügyét. Amilyen mélyen csak tudunk, gondoljunk Pál Krisztus iránt való önátadására.

A Krisztus ügye itt van a világ közepében, e világ azonban nem érti meg, támadások, kicsinyeskedés, közömbösség növelik a Krisztus szenvedését. Ez mind tőlünk, emberektől származik. Egy ilyen világban áll teljesen a Krisztus ügye mellett Pál annyira, hogy Pál és az ügy teljesen egyek a Krisztusban s valahányszor a Krisztus ügye szenved, szenved Pál is. Nem mint privát ember szenved, ha így szenvedne, nem volna szenvedésének értéke. Az evangélium hirdetésében szenved, mert az evang. hirdetése nem játék, nem könnyű dolog, nehéz dolog az, tele szenvedéssel, amit senki nem kerül el, aki igazán az ev. hirdetésének szolgálatában áll. Ennek örvend az Apostol és ezért „betölti a K r. szenvedéseinek hiányát.“

Azonban őrizkedjünk azt gondolni, hogy itt egy felhívás van valami olyasminak az elvégzésére, amit Krisztus nem végzett volna el. Vagy hogy mi volnánk azok, kik üdvösségünk szerzésében nélkülözhetetlenek vagyunk. Nem! Ilyen értelemben nincs hiány! Pál azt fejezi itt ki a mai nyelvünkön mondva: Krisztus az Ő szenvedésével, kereszttjével, feltámadásával nem akarja, hogy mi a boldog zavartalanság,

derültség, vidámság, felelőtlenség helyzetébe jussunk; Krisztus ott akart látni minket, ahol Isten akarata ebben a világban ennek a világnak szorongattatásai között az ígéhirdetés szolgálatában, magunkat teljesen feladva, magunkról lemondva. Ez jelenti a szenvedés hiányának betöltését. Szenvedésünknek célja van, nem önmagáért történik, nem önmagáért kell betölteni, hanem a Krisztus testéért. Gondoljunk csak arra az újtestamentumi képre, amikor a hívó lélek a Krisztus testébe beleoltatik és csak azután kapja meg jelentőségét, miután beleoltatott a Krisztus testébe.

Akkor hordozzuk testünkben a Krisztus szenvedéseinek hiányát, miután megláttuk, hogy Krisztus testéhez tartozók vagyunk és ennek következményeit a magunk életére levonjuk és azután úgy állunk oda az ev. hirdetése szolgálatába. A Krisztus teste a hívők közösségét jelenti. A feltámadott Krisztus garanciája a gyarapodásnak, beteljesedésnek. A mi számunkra már ebben a világban, már e világnak támadásai között önmagunkkal, a világgal és Isten ügyével szemben való magatartásunkat a Krisztushoz való viszonyunk határozza meg. Bűneinket, a világ bűneit, támadásait, minden további nélkül nem tudjuk a hátunk mögé rakni. Nekünk ebben a világban kell élnünk. Azonban a Krisztus növekvő, erősödő teste Istentől adott hatalom arra, hogy a magunk bűneit, a világ bűneit, ennek minden hatalmosságát, mely szívünkig nőtt valóság lett számunkra, az Isten és Krisztus sokkal nagyobb valóságával áttörjük, Istennel győzünk. Isten mindig jelenlévő a harcban, ha mi nem magunkra nézünk, ha mi nem a magunk érdekeit tartjuk szem előtt, hanem egyedül Isten ügyét. Isten bizonyosan győz a világügyekkel szemben. Mint eszköz e harcnak szolgálatában állani, a biztos győzelem reménységében küzdeni, ez az ígéhirdető öröme, ez a szenvedés betöltése. Nekünk szent kényszerűséggel mindig csak azzal a gondolattal szabad a szószékre mennünk: Isten győz! Krisztus velünk! A mi életünk sohasem lehet passzív, hanem mindig aktív. Állandó támadás testünk bűnei ellen, mely annyira fogva tart minket, lefegyverzése eltorzult lelkünknek, mely oly szívesen megtagadja eredetét. Maga Isten adja a megbízatást a támadásra: a Krisztus testének mindig növekedő, teremtő erejé nélkül fogva. S az a küzdelem, melyet Krisztus a halálban, feltámadásában megharcolt, nem értünk van; az a küzdelem ellenünk folyik, minket akar meghódítani Isten így-tetsző akaratáért.

A harc a Krisztus testéért folyik, a mi a z e g y h á z. Óvakodjunk attól, hogy a Krisztus testét látható egyházunkkal cseréljük fel. Látható egyházunk egy töredezett cserépedény, amelyikből épen azért, mert érte, a láthatóért harcol-

tunk, kifolyt ez egyetlen tartalom. Hagyjunk fel azzal a sok hiábavaló fáradozással, ami t. k. nem is Isten szerint való, hogy minden munkánk, elérendő céljaink középpontjába e szenvedő, összetört egyházat állítsunk. Az összetörés okozói mi vagyunk és Isten csak akkor újítja meg az egyházat, ha mi meglátjuk, hogy Ő mást állított a középpontba. A lélek ma nem eszköz után szomjúhozik, hanem az élő Isten után. Lássuk meg, hogy Istennek nem ez az egyház a célja, hanem a Krisztus teste. Isten minket akar megújítani és bekapcsolni a Krisztus testébe, az igazi ekklezsiába s miután ez megtörtént, a földi egyház is megújul.

Mikor a fejünk tetejétől a talpunk hegyéig Krisztus testéhez tartozóknak érezzük magunkat és úgy életünk, mint igehirdetésünk tartalma a Krisztus növekvő teste lesz, akkor megújul e látható egyházunk is, aminek most minden nyomorúsága bűneinkből származik. Miután megéreztük és megértettük, hogy mit jelent a láthatatlan Krisztus növekvő teste, azután jön a fordulat igehirdetésünkben. Azután nem egy földi átmenetért harcolunk, nem azért, hogy ami romlik tatarozzuk, hanem egy isteni pozitívumért, a Krisztus növekvő testéért. Ez a munka azért folyik, hogy a Krisztusban ellhivottak száma növekedjék, és nem azért, hogy a Krisztus tól távol levők száma kisebbedjék. Majdnem ugyanazt jelent, de mégsem! Nem azért hirdetteti Isten az Igét, hogy valami ne legyen, hanem, hogy valami legyen. És Isten azt is megmondja, mi ez a valami: a Krisztus teste. Miután ezt a pozitív célt megláttuk, minden csak eszköz marad a cél felé. Azután nem esünk abba a hibába, hogy eszközöket céllá szentesítsünk, azonban a komoly eszköz megbecsülését nem zárjuk ki. Miután drága és nélkülözhetetlen lett számunkra a célért való küzdés, drága lesz azután a küzdő tér is. Tehát Isten munkája túl útal a földi egyház határain, de mihelyt e túltalálást megláttuk, drága és nélkülözhetetlen lesz a küzdők communio-ja, mert maga Krisztus gyűjti egy helyre az övéit. Most következik az igazi szolgálata új helyzete.

Amikor úgy érezzük, hogy Isten az ekklezsia szolgájává hívott minket, akkor gondoljunk mindig a Krisztus láthatatlan egyházára.

Pál nem a földieknek, hanem a Krisztus testének lett „szolgája, Isten sáfársága szerint.“ Szolgák vagyunk, akik az Úr parancsát teljesítjük. Semmit sem önmagunkért, mert szolgáságunk, amit kaptunk egy isteni megbízatás, Isten sáfársága szerint az ige betöltésére. Mint szolgák, sokat dédelgetett énünket teljesen ki kell szolgáltatnunk Istennek. Nagy dolgot bizott Isten reánk: Az Ige hirdetését. Az Ige hirdetése nem könnyű dolog. Egy papnak könnyű dolog, mert nagyon sokszor méltósága, hivatala, te-

kintélye erejénél fogva beszél, vagy ami ennél még könnyebb dolog: sehogysem beszél. Egy szolgának nagyon nehéz, mert mint Isten megbízottja beszél. A szolga életére Ura ellenállhatatlan hatalommal teszi rá kezét, semmi másról nem szabad tudnia, csak amiről Ura akar tudni. A szolga Ura dicsőségéért van és semmi másért. Igehirdetésének egész tartalma az, amit Ura bízott rá, semmi más. Urával szemben nem tehet semmi mást, meghallgatja Ura parancsát és engedelmeskedik. Ez volt Pál apostol. Merész dolog volna önmagunk szolgálatáról ezt elmondani!

Itt más nem marad nekünk, hozzá mérni gyarló és mégis elbizakodott életünket. Mi, akik látszólag elhivottak vagyunk, akik látszólag Isten szolgálatában állunk, milyen távol állunk attól, aki valóban elhivatott, aki valóban szolgálja Urát. Mi talán arra gondolunk, hogy ott, ahol állunk, teljesen nélkülözhetetlenek vagyunk, kezünkben van az evangélium terjesztésének ügye. Pál pedig arra gondolt, hogy Istentől függ minden, az Ő kezében van az evangélium ügye, maga, mint Urának engedelmes szolgája, engedelmeskedve, harcolva, szenvedve, reménykedve, Ura győzelmében hirdeti, amit Ura rábízott. Hirdeti egész tartalmát, nemcsak azt, amit emberek és korok igényelnek.

Csak azután, ha mi töredelemben, bűnbánatban, önmagunk megtagadásában és kiszolgáltatásában elkészültünk arra, hogy csak azt tegyünk, amit Isten akar, csak azután tárul fel szolgáti hivatásunk valódi tartalma! Addig is beszélhetünk sok mindent, de hogy Isten a mi Urunk, aki Atyánk, hogy Krisztus megváltott, hogy közöttünk van, hogy Isten kijelentette magát, csak azután tudjuk hirdetni, ha igazi szolgák lettünk. S azt az új viszonyt, amibe Isten a kijelentés által helyezett, csak azután értjük meg, ha a kijelentés Ura előtt, mint szolgák állunk. Ezután megszűnik minden mesterkéltség az igehirdetésben, ezután reszketve nyílik ajkunk szólásra, hogy valamiképen mást ne mondjunk, mint amit Isten akar. Elkezdve a mi életünkön, építsünk mindent Istennek Krisztus által megjelent kijelentésében közölt szent akaratára, hogy az Ő testének tagjai és szeretetének részesei lehessünk!

D. Gy.

Fr. Flemming: Die treibenden Kräfte in der lutherischen Gottesdienstreform.

(Folytatás.)

Végül, hogy a reformtörekvések az elvi állásfoglaláson túl minő konkrét eredményekre jutnak, attól függ, hogy a mult örökségével szemben konzervatív vagy haladó álláspontot foglalnak el. A ránk maradt liturgiai örökséghez való merev ragaszkodás és a kiméretlen kritika szélsőségei között mozognak a reform mozgalom képviselői. Vannak, akik kritikátlan konzervativizmussal mindent nagyon becsülnék, ami régi, még azokat is, amelyek a reformáció előtti korból származnak. A régi liturgikus elnevezésekhez, szokásokhoz, öltözetekhez olyan romantikus előszertettel ragaszkodnak, amelynek természetes folyománya a kultusz katholicizálása.

A másik irány a meglévőt használhatatlannak tartja és egészen újat akar helyére állítani. A mérsékelttek csak olyan változtatásokat akarnak, amelyek a meglévő keretek közt megférnek. Mások ellenben még a kereteket is eldobnák, új fundamentumra teljesen új épületeket akarnak rakni. Vannak közvetítők, akik a régi típusú istentiszteletet mellé egészen újat akarnak beállítani. Pld. háromféle istentiszteletet: 1. a közönséges vasárnapit kevés liturgiális kerettel; 2. a tisztán kultikus ünnepit és 3. az úrvacsorai istentiszteletet.

Flemming az első irányzattal szemben, melyet kritikátlan konzervativizmusnak nevez, rövidesen bánik el. Egyszerűen rámutat arra, hogy „nemesak római (katholikus) formákat, hanem római szellemet is vesz át.“ A mult hagyományaihoz való ragaszkodás a liturgia terén törvényszerű szükségesség. Nem véletlen, hogy a zsidóság a pogányoktól, a keresztyénség a zsidóságtól, a reformáció a régi egyháztól átveszi a kifejezési formákat és nagyon sokáig tart, míg a megfelelő újat megteremteni. A forma a régi, de új tartalom és az egészséges reform abban áll, hogy a tartalom, az új lélek a régi ruhát magára szabja, anint elhagy abból vagy hozzátesz. Lassú, lépésről-lépésre haladó folyamat ez, nemcsak azért, mert a tartalom mellett a forma háttérbe szorul, hanem azért is, mert az új tartalmat a régi formákban sokkal könnyebben, kisebb megrázkódtatások árán, kevesebb el-

lentállás mellett lehet a mindig konzervatív, s különösen a formákhoz ragaszkodó tömegekhez eljuttatni. „Mert a népi kegyesség liturgikusan kötött.“ A régi istentiszteleti formákból kivetett nép hontalannak érzi magát. De ez nem jelenti, hogy a régi formákat azután is, mindenáron meg kell tartani. Csak rá kell bízni a reformot az új lélekre. Ha az élő és ható, elvégzi az apránként a maga munkáját.

A fent elmondottak megfelelnek arra a kérdésre is, miért téves és eredménytelen a mindenáron való forradalmi újítás. Téves, mert túlbecsüli a formát a lényeg rovására és eredménytelen, mert ha összegezzük mindazt, amit mint újítást a nagy zajjal dolgozó reformisták ténylegesen produkálni tudtak, nagyon sovány, szinte semmi az eredmény. Mert az alaposabb vizsgálat során azonnal kitűnik, hogy nem mind új, amit az emberek újnak gondolnak. A mult rendszerint nagyobb a jelennél, a régi az újnál.

A kritikai konzervativizmus — ahogyan Fl. a maga álláspontját nevezi — egyetlen nagyobb változtatást követel: a homiletikai és az úrvacsorai istentisztelet organikus összekapcsolásának feloldását. Egyebekben a meglévő liturgiai formákat ma is használhatónak tartja. Arra kell törekedni, hogy szigorubb egység legyen a liturgia felépítésében és gazdagabb váltakozás. „Éz az a két cél, melyre a jelenkor agenda-reformjának törekedni kell.“ Reformra szorult mindenekelőtt a liturgiális nyelv. „Nem új fundamentum vetésről, nem is az általános rendnek lényeges változtatásairól van szó, hanem a liturgiális nyelvnek továbbképzéséről és hozzá alkalmazásához és annak biztosításáról, hogy a keresztyén hittartalom a gyülekezet részéről elsajátítható legyen.“ A liturgiálisnak, tehát technikainak, túlbecsülése a civilizációnak a jele, amely a kultúra őszét szokta jelezni“ — ezzel a súlyos ítélettel zárja Flemming polemáját, amely után még csak arra utal pár, rövid mondattal, hogy az igazi lutheri istentisztelet-reform önmagán túl néz, egy transliturgikus létra, ahol a lelkek minden liturgia nélkül dicsérik az Istent. A liturgia is csak tükör, amelyre nincs szükségük azoknak, akik szentől-szembe látnak.

Flemming könyvének e részletes ismertetése után csak egy pár szavunk van még hátra. Az volt a célunk vele, hogy ráirányítsuk a figyelmet a liturgiának nálunk túlságosan elhanyagolt kérdésére.

Bár mi nem tartozunk azok közé, akik a liturgia jelentőségét túlbecsülve a mi egyházunk bajait: a vallásos élet ellanyhulását, az istentiszteletek látogatói számának megcsappanását liturgiánk szegényes voltának rovására írják, sem azok közé, akik a reform, az újítás terén a meglévőnek eldobásán keresztül egy teljesen újnak alkotásáig akarnak

elmenni, mégis úgy látjuk, hogy ezen a téren sok bűnünk és mulasztásunk van.

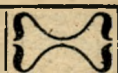
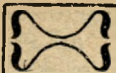
Bűnünk az, hogy meglevő javainkkal könnyelműen, tékozlóan slendriánul bánunk. A mi istentiszteleti rendtartásunk elvi szempontból nézve nagy általánosságban megfelel a mi egyházunk, az ige egyháza szellemének. És ha részleteiben nézve vannak is hiányosságai (bibliaolvasás, közgyónás, kellő változatosság) a hozzáértő liturgusnak módjában áll azokat úgy, ahogyan pótolni. A hiba ott van, hogy a rendelkezésünkre álló anyagot nemcsak, hogy nem tudjuk kihasználni, de nemtörődömségünkkel, érzéketlenségünkkel egyenesen megrontjuk. Elfeledkezünk arról, hogyha a kifejezési forma, a tartalomnak érzéki megjelenítése csak eszközi jelentőségű is, de a vallás lényegéből folyólag le nem kicsinyelhető. Ezért tesznek a legszebb énekeink is határozottan kínos benyomást a zeneileg iskolázott fülü emberre és lesznek istentiszteleteink, templomaink olyan ridegekké, hogy valósággal fázik bennük a lélek.

Mulasztásunk pedig az, hogy a meglevő hiányt pótolni lusták és érzéketlenek vagyunk. Mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy csaknem három negyed évszázad óta e téren egyes szórványos kezdeményezésektől eltekintve, úgyszólván semmit sem tettünk.

A mi református egyházunknak, a lekipászoroknak és gyülekezeteknek egyformán nagy szükségük van arra, hogy a kultusz Gránfi Cézár módjára megújuljon — felébredjen. Vallásos életünk középpontjában az istentisztelet áll, ennek centrumában pedig az ige. Az ige hirdetés a liturgiális kerettel együtt képezi azt az ezüst tényért, amelyen az ige aranyalmáját a gyülekezetnek odanyújtjuk és amelyen a gyülekezet azt elfogadja. Mivé lett ez az ezüst tényér a mi kezünkben! Jó nem gondolkozni!

G. L.

(Vége.)



A keresztyén élet és kulturális élet.

8. A filozófiában ma már általánosan vallott disztinkció szerint a kulturális élet harmadik nagy területe: az *aesthetikai szép*. A szellem az *aesthetikai szépben* szemléli önmagát. Az *aesthetikai szép* pedig a művészetekben tárgyasul és állandósul. Amiképen az igazság a tudományban, az erkölcsi jóság az erkölcsi cselekvésben, úgy az *aesthetikai szép* a művészetekben lesz láthatóvá és megfoghatóvá.

Az *aesthetikai szép* nem tárgyában különbözik az igazságtól és a jóságtól, mert, amiképen az igazság a szellemiségben, a jóság ismét ugyanazon szellemiség valóságában nyeri meg a tárgyát, úgy az *aesthetikai szépnek* is a tárgya ugyanazon valóság, mint szellemiség, vagy mint ideális kép. Az *aesthetikai szép* megkülönböztető sajátossága a formájában van. Az a sajátos mód, amint a szellem saját magát szemléli, fejezi ki az *aesthetikai szép* sajátosságát. Az *aesthetikai szépben* az ideális valóság pedig olyan módon jelenik meg, abban a szellem magát oly módon szemléli, hogy befejezett, egészes egyensúlyozott, szimmetrikus formát ölt magára és ezzel a formával szervesen eggyé válik. Az *aesthetikai szép* formáját a kosmos abszolút *szép* formájának egyes ellesett vonásai adják. Mivel pedig a kosmos az egész látható és láthatatlan valóság egészének, Isten gondolata szerint örök tökéletes kifejezése, ennél fogva a kosmosból ellesett vonásokban megjelenő *aesthetikai szép* a Kijelentéssel való kapcsolatra mutat. Azonban vigyáznunk kell arra, hogyan értelmezzük a kosmos fogalmát. A kosmos nem az érzéki adott világ, vagy annak résznyilvánulása, a természet, mert hiszen ezek is a kosmosnak csak alkotórészei, hanem a valóság egész, teljes, igazi képe, úgy, amint az az emberi szellem tevékenységei által magában az emberi szellemben rekonstruáltatik. Az *aesthetikai szép* formája a kosmosnak mindig ebből a rekonstruált szellemi képéből vonatik el. Ez a magyarázata annak, hogy az *aesthetikai szép* formája a sajátos szellemisége mellett mindig magán viseli az érzéki szemlélet bélyegét.

Az *aesthetikai szép*, miután kosmikus formában érvényesül, nem az értelmi reflexiót, vagy az észet, vagy az akaratot foglalkoztatja, hanem egyszerűen csak hat. Az emberi szellem egész irracionális lényét ragadja meg az *aesthetikai szép*, tehát elsősorban azokat a szellemi tevé-

kenységeket, amelyek leginkább emancipálják magukat az értelmi-logikai törvényszerűségek hatása alól. Ezek az érzelem, a fantázia és akarat. Az aesthetikum azonban ezeken is túl és mélyebbre hat, egészen az öntudatig.

Az aesthetikumnak az öntudatra való hatásán fordul meg az erkölcsi jószághoz való viszonya. Ebben a vonatkozásban egyenesen alaptörvényül állapíthatjuk meg, hogy az aesthetikai szép csak addig nevezhető valóban aesthetikai széppnek, amíg salakmentes, azaz érzéki izgatástól (elsősorban az erőtikus izgatástól) mentes, tehát tiszta szellemi hatást vált ki a műélvezőnek lelkéből. Ennek a mértékét pedig abban kell keresnünk, és megtalálnunk, amint az öntudatra hat. Amennyiben az aesthetikai szép az öntudat azonosságát, tisztaságát és szabadságát megzavarja, tehát amennyiben salakos-ösztönös érzéseket, szenvedélyeket szabadít fel és intronizál: azonnal megszűnik aesthetikai széppnek lenni és mélyen alatta marad annak és semmiféle aesthetikai minősítést nem érdemel többé. Miután pedig az öntudat azonosságát, tisztaságát és szabadságát az erkölcsi jó parancsa biztosítja, ennél fogva az aesthetikai szép, tehát egyetlen művészi alkotás sem mondhat ellent az erkölcsi jó parancsának.

Az aesthetikai szépet kifejező művészi alkotás, mint a kultúrális élet harmadik nagy nyilvánulása, vagy dimenziója ott lép viszonyba a keresztyén étellel, ahol a művész a valóságot kifejező közmóson át Isten Kijelentését hallja szólani, ahol tehát a Kijelentés valóban áttöri a puszta humanumot, vagy ahol a valóság és a humanum, Isten Kijelentésére utaló tényekké válnak. Ennek lehetősége annál inkább biztosított, minél inkább elbírja az aesthetikai alkotás az erkölcsi jó parancsának ítélő szavát. A komoly keresztyén életnek nincs és nem lehet viszonya olyan művészi alkotással, mely nem rejti magában azt a varázslatos erőt, hogy túl-utaljon magán a Kijelentésre, amely nem hordozza magában, nem fejezi ki a valóság, a lét fájdalmas, tragikus csonkosságát s amely nem rejti magában a Kijelentésre való szükségpenni utalást.

*

Bejártuk a kultúrális élet mezőit. Felmutattuk azok sajátosságait s azokat a pontokat, amelyek a keresztyén élettel való kapcsolópontokul szolgálnak, abban az értelemben, hogy a keresztyén élet forrására a Kijelentésre utalnak. A kultúrális élet csak utal a keresztyén életre, mert hiszen a humanum és a Kijelentés összemérhetetlen valóságok, de viszont a keresztyén élet a Kijelentés hatalma alatt képes fel-emelni, megszentelni és dicsőséges eszközzé tenni a kultúrális életet Isten dicsőségének szolgálatában.

T. S.

Az új liturgia.

I.

A mi Istentiszteletünk lényegét és létformáját is maga az Üdvözítő Úr Jézus határozta meg a samaritánus nővel való beszélgetés alkalmával, mikor így szolt: „Az Isten lélek és akik Őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják“. Ján. 4. 24. Az örök Létezőnek emberileg megragadható legteljesebb revelációja az Úr Jézus Krisztus. Az ő benne és általa eszközölt váltság a keresztyén közösségek összetartó eleme, melynek jellemzője az üdvösség. A mi felfogásunk szerint minden istentiszteleti megnyilatkozás értékét és erejét a z embernek Krisztushoz való viszonyában kell keresnünk. Magának az istentiszteleti aktusnak a mi egyénies jellegű ugyan, de mégis kölesönösségben kell kifejeződni, melynek normatívuma a Szentírás, mint Isten igéjének teljessége. Isten igéje bár kész adottság, de a teremtő és életformáló gondolat a hordozója. Az Ige és lét misztériumába elmerült és ezáltal megtermékenyült szemlélet nyomán mindig újabb és újabb gondolat villanásokban ragyog fel. Ez a profécia. Ezért nem lehet a profécia állandó formula, hanem időnként és egyéenként változó lelki tartalom. A liturgia pedig ennek a változó tartalomnak kell mindenkor alkalmas kerete legyen.

Az Istentiszteletnek mindig az a formája a legmegfelelőbb, Kálvin szerint is, amelyben a Krisztus váltsága a legteljesebb mértékben kifejezésre jut és ily módon a bűnös, gyarló ember az Istennel való békességet valósággal megélheti. Mikor a szertartásokra nézve Kálvin rövid útmutatást ad, nem akar kötelező rendszabályokat felállítani, sőt ellenkezőleg azt hangoztatja, „hogy az építés céljából inkább a viszonyokhoz kell alkalmazkodni, mert ugyanazon forma nem minden időben alkalmas.“ Jól lehet a liturgia történeti képződmény s így első sorban a történeti síkban ismerhető meg, azonban a keresztyén világszemléletet tekintve, nem volna érdektelen a keresztyénség kedetén belül kialakult liturgiák keresztmetszetét is megfigyelni, hogy annál élesebben szembetűnjék a kálvini felfogás helyessége és másfelől pedig annak a mai viszonyokhoz mért alkalmazásának szükségessége.

Kálvin azt követeli, hogy a szertartás ke v é s, k ö n y

nyen megtartható és egyszerűsége mellett is magasztos legyen. Az Isten tisztületének lényegét az ige hirdetésében jelöli meg, de figyelemmel van azokra a mozzanatokra is, „ami az embert a profán életből az evangéliumhoz vezeti.“ Maga a puszta ige hirdetés az istentisztelet lényeges alkatelemét, a kölesönösséget hagyná figyelmen kívül, mert ez esetben szintén csak a liturgus végezne aktív szerepet, míg a gyülekezet csak percepcióra volna utalva s így meglehetősen passzivitásban maradna, mivel végre „az ige hirdetés mégis csak legalább külső formáját nézve egy embernek szabad beszéd által azon igyekezete, hogy az Igében magát és szent közösségét nekünk ajándékozó Isten más ember közösségében a Szent Lélek által jelenvalóvá legyen.“ Istennek az Ő igéje hirdetése által való megéreztetése megtapasztalása, vagyis ami a hívő lelket valóban a *nun praesens* elé állítja, ami által egyedül nyerhetünk valóságos és kifelé is ható erővel bíró vallásos tapasztalatokat, mennyiségi és minőségi gyarapodást — csak a léleknek megfelelő hangoltatása nyomán érhető el. Ezt a lelki felkészülődést minden egyes hívőnek hozzáférhetővé kell tenni s már maga ez a szükségszerűség is indokolja a kölesönösség fontosságát.

Az Istentisztelet három főtényezője: az Isten Igéje, a gyülekezet és a liturgus, s e három tényező összhangzó szemléletéből juthatunk az istentiszteleti rendtartásra nézve egyedül helyes szempontokhoz. A különböző korok és felfogások, úgyszintén a különböző felekezetek tendenciái szerint majd az egyik, majd a másik tényező fontossága kerül előtérbe, ez adja meg az Istentiszteletnek is jellegzetes alapját. Az apostoli korszak után extensive fejlődő keresztyénségben — s világi elhelyezkedés következtében — az Egyház kiépítésével a liturgus személye lesz a döntő, mert az Egyház ő rajta keresztül érheti el legjobban célját s ő benne realizálódhatnak legsikeresebben az Egyház céljai és törekvései. A kölesönösség a mi az őskeresztyénséget annyira jellemezte, mind inkább háttérbe szorul. Az Istentisztelet nem benső vágyódások, érzések, közös cselekvényben való kifejezése, nem kölesönös kicserélődés azzal a szándékkal, hogy az által az egyes bensőleg emelkedjék és az életét befolyásoló élményekkel gazdagodjék. Az Istentisztelet az O-testámentumi áldozat formáit veszi fel, azonban annak tartalmi vonásai nélkül. A reformátorikus mozgalom az ellenkező szélsőségeket váltotta ki, mert az egyes szektáknál a kölesönösség szintén mellőztetett, mint pl. a Quäkereknél.

Ha ker. felekezetek Istentiszteleti formáit vizsgáljuk,

a melyek közt az orgánikus kapcsolat kétségtelen, érdekes — mondhatni törvényszerű vonatkozásokat figyelhetünk meg. Az egyik irányt követve az Istentiszteletben az aktivitás egyik tényezőre tolódik és pedig a liturgusra, a kultusz mint isteni berendezkedés a fülre és szemre ható gazdag pompával jelentkezik. Viszont a másik oldalról nézve minden külső díszről mentesen csupán a gyülekezet jut előtérbe. Az első irány legjellegzetesebb képviselője az orth. egyház liturgiája — míg az utóbbi a szektáké.

E két véglet között az egyensúly egyesek állítása szerint a lutheri egyház liturgiájára esnék, mi azonban nem jelentheti egyszersmind azt is, hogy az evangélium szellemének is ez a legtisztább kifejezése. Mert ha el is fogadjuk azt a megállapítást, hogy a hívők vallásos vágyódása általánosságban ép oly kevésbé találhat teljes kielégülést csupán Isten Igéje hirdetésének egyoldalú előnyösítésében, mint a tulnyomó kultikus ceremóniákban, ha vallás pszichológiai megfigyelések is támogatják a lutheri egyház liturgiájának életképességét és teljességét, még is az istentiszteleti berendezkedés legfőbb kérdése az Igehirdetés, minden egyéb csak ennek érdekében jöhet számításba.

Kálvin a szertartásokra nézve sem tartja lényeges dolognak a különféleséget, „csak egy lényeges dolog legyen meg mindegyikben: vezessen mind egyik Krisztushoz.“ Már pedig semmi egyébtől nem remélhetjük ezt, mint az Igehirdetéstől. Azonban egy dolgot még sem lehet figyelmen kívül hagyni, melyet bizonyára maga Kálvin is sejtett, mikor a fentebb ismertetett felfogását kifejezésre juttatta. Bizonyára megsejtette ő is a nép és vallás pszichológiai jelenségek nagy fontosságát, valamint a különböző felekezetek szertartásainak önkéntelen egymásra hatásának erejét, ezért nem ragaszkodott az ő szokott határozottságával minden időkre és helyre kötelező rendszabályok felállítására. Hitvallásunk az Isten tiszteletére nézve világosan kifejezi, hogy Istent csak úgy szabad és lehet valóban tisztelni, amint Ő azt igéjében megparancsolta (Heidelbergi Káté 96.97. k.). Minden istentiszteleti rendtartásnak ezen kell felépülnie azonban oly módon, hogy célját a vallásos vágyódásnak közösségben való kifejezését valóban elérhesse és eredménye a vallásos élet gyarapodása tényleg bekövetkezhessek és biztosíthatók.

A szertartásnak az ige hirdetésén kívül ennek a vágyódásnak az élénkítésére és az eredmény rögzítésére szükséges mozzanatokat kell magában foglalnia. Most az a kérdés, mi-látjuk ezeket s hogyan váltódik ki általuk a kérdéses cél és eredmény?

A kálvini liturgia kész valóságnak veszi az ember bűntudatát, legalább is feltételezi, hogy mindenki előtt világos

bűntudatának tartalma, ezért mindjárt a verba solemnia-szerű invokáció után a nyilvános bűnvallomással akarja felhangolni a lelkeket. Bizonyos, hogy az embert gyarlóságaira, tévedéseire, bűneire való emlékeztetés legtöbbször elevenen meg tudja ragadni és a profán életből kiemelni is képes. Ámde a bűnvallomás komolyságára a mai embert ma már szintén elő kell készíteni. Szerintem a bűnvallomás közvetlen előfeltétele az Igehirdetésnek. Azért már lélektani szempontból is éppen a prédikáció elé tenném.

A vallásos vágyódás ébresztője a hangulat. Ez az atmoszféra, amiben a lélek vágyai kitiuzesedhetnek. Azért mélyre látó intézkedés volt az Istentiszteletnek énekkel való bevezetése. Már a gyülekezés alatti éneklés közben kezdi tergetni szárnyait a vallásos hangulat. Ezért a hangulatot felszító mozzanatok egyik legfontosabbjának tartom az éneket.

Konkrétizálva az elmondottakat szerény elgondolásom szerint a vasárnapi istentisztelet a következő részekből állana.

1. Gyülekező ének. Ez alatt a hivek elfoglalják helyeiket, úgyszintén a pap is. (Két-három verses ének.)

2. A pap az Úr asztala mellől invokációt mond, mire a gyülekezet ezt, ha más szövegben is, felállva éneкли (egy szakaszos ének).

3. A pap imádkozik az Úr asztala mellől a gyülekezettel. Mi atyánkot mondanak együttesen.

4. A gyülekezet énekel 2—5. vers. (Ennél hosszabb versesetű énekre nincs szükség. (A pap felmegy a szószékbe.)

5. Bűnvallomás. Szabatos, kötött formával, leborulva vagy térdenállva.

6. Liturgiális bűnvallomásszerű ének.

Csend 1—2 percig.

7. Textus, Igehirdetés.

8. Nagyimádság, kollektákkal, Mi Atyánk, abszolutio.

9. Adakozás.

10. Befejező hálaadó ének.

11. Áldás.

Az 1—6. pont a mindennapi életből való kiemelkedésnek folyamát jelzi, a 8—11. pedig az Ige hatásának megerősítését célozza. Mi indokolja ezt az első pillanatra, talán hosszadalmasnak tetsző vasárnapi liturgiát? A felelet egyszerű: elsősorban a mi sajátos viszonyainkban rejlik magyarázata. A vallásos szemléletek és tendenciák különbözőségéből sarjadt elvi szétágazásokon kialakult felekezetek liturgiái a mi református hitéletünkre is rávetik árnyékukat. Érdekes volna statisztikailag megállapítani, hogy egyh. kerületünk szétszórt egyh. közösségeiben összesen hány vegyes házasságban élő családunk van és

hány gyülekezetünk él teljesen tiszta kálvinista légkörben értvén alatta azt, hogy egyh. községben semmi más felekezet nincs még a közvetlen szomszédságokban sem. Így hozzávetőlegesen is megállapítható a felelet az előbbire nézve, hogy nagyon sok, az utóbbira pedig, hogy nagyon kevés. Ki merné tagadni, hogy gyülekezetinknek vallás — topográfiai viszonyai nem volnának hatással hitéletünkre? Nincsenek-e misét hallgató, bőjtöt tartó, szentképeket őrző, barkákat szentelő és Szent Antaloknak titkon adakozó, ráolvasást eszközöltető Szt. Demeter, György, Illést féltő, remegő és ünneplő kálvinistáink? Nem liturgiánk szegénységének következménye, de Igehirdetésünk hatástalanságának nem csekély bizonyossága. Az újabb homélitikai tusakodások hiába próbálkoznak csupán a pap rovására írni minden bajt, mert valahol egyebütt is hiba van és pedig abban, hogy a mi istentiszteleti rendtartásunk csak az értelemre apellál s a kedélyről egészen megfeledkezik. Míg a többi liturgiák, ha a füleken és szemeken keresztül is a kedély mozgalmasságában akar közelebb jutni céljához, addig mi — igaz Istenhez egyedüli méltó tisztelet — a gondolatok (ha valóban azok mindég lelkes és Isten akaratát, célját megvilágosító gondolatok volnának) zuhataga alá állítjuk a hívő lelket. Nagyon érthető, ha a modern zaklatott életű ember a kedélyét érintő idegen formákra tekintget. Az emberi lélek mai ismerete mellett nem kétséges, hogy a legszebb gondolatok ereje is az élet mindennapi küzdelmeiben letompult vagy egészen más irányban érdeklődő értelemre csak a felhevített kedély segítségével tud valóban eszméltető termékenyítő hatásokat eszközölni, gazdagabb, bőségesebb, derültebb, igazibb élethez segíteni. Az evangéliom a kegyelem kíséretében az embert egyenesen új életre hívta el, „az evangéliom a szivekben ébredés volt az életre,“ de tegyük hozzá menten új élet vágya benne van a szivek ébresztése, már pedig a mi liturgiánk mellett, bizony nem esoda, ha sokszor alszik a szív és a test egyaránt.

Ha a kultusz kifejező eselekmény, akkor az nem lehet csupán egynek cselekedete, de részt kell venni valóban cselekedettel, aktíve abban a gyülekezetnek is. A célt, az életgyarapodást (épülést) csak a perceptióra szorítkozva elérni — mutatják a tényleges viszonyok — nem lehetséges, kivált pedig a lelki élet tényeit még ma is megérteni és értékelni alig tudó tömeget illetőleg. Az épülést az esztétikai élvezettel vagy fogalmak egymásra halmozásával, vagy momentán akarti megindításokkal még megközelíteni sem tudjuk. Legcélravezetőbb útja ennek szerintem az eszméletetésben van. A pneumatikus Igehirdetésnek is éppen ez a legközvetlenebb célja. Az eszméltetésre legbiztosabban a felhangolt kedély vezet rá, mikor már a mindennapi lét

küzdelseiben elfáradt képzeletet a vallásos vágyódás szárnyaira vette s eleven és ható szemléletek elhatározásokra vezető és tettekbe siető sokasága rajzik a lélekben. A bontakozó képek rendezésénél határozott kiformalásáról épen az Igehirdetés gondoskodik. A többi liturgiákban talán több alkalmas elem van a szemléletekre, de azok magukra hagyatva a hangulattal szétfoszlanak, mert az eszméltetésnek sem egységes biztos irányítása nincsen meg bennük, sem pedig akarati aktusok beleszövésével nincsenek megrögzítve. A predikáció szemléletességének átható ereje azonban csak a sajátos szemléleti formák között — melyeket a közös kultuszeselekmények már eleve kijelölnek — köthető le az eszméltetés kiváltására és az életgyarapodás eszközlésére. Ezért a kálvini álláspont teljes respektálása mellett is a szertartásban az egyéni és tömegpszichológiai tényeket figyelemre kell méltatni az egyszerűség mellett a lélektani folyamatoknak megfelelő változatosságra törekedni ma elengedhetetlen feltétele a helyes Istentiszteletnek.

(Folyt. köv.)

M—y.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZERKESZTŐI ÉS KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

Kiadóhivatalunkhoz 1927. július 1-éig a következő előfizetések folytak be: Kövér Árpád Tornalja 83, Bartha Péter Torboszló 50, Menyhárt Elek M.-Beréte 250, Takács Ferenc Csikszereda 150, Jancsó Lázár Páké 80, Dakó Lajos Ploesti 250, Bőjthe Andor Marosjára 250, Kovács Károly Alvinc 350, Nagy Ferenc Tövis 200, Theol. önképzőkör Pápa 300, dr. Vágó Károly Koltó 125, dr. Vágó Károly Koltó 60, Szabó Dániel Rejőesaba 300, Argai György Pürkerec 250, Szabó Endre Szinérváralja 300, Szutor Jenő Beregszász 327, Horváth Jenő Nagyenyed 200, Péter Antal Balázsfalva 250, Ref. lelkészi hivatal Nagyenyed 450, Borbáth Dániel 100, Bencze József Balavásár 250, Tóth László Nyáradkarácsony 100, Jancsó Lajos Marosújvár 200, Mátyás Ernő Sárospatak 390, Kiss Ferenc Debrecen 50, Kósa Béla Szamosardó 300, Benedek Árpád Kvár 250, Kovács Árpád Nagyborosnyó 125, Balogh Ferenc Alsósófalva 250, Hegedüs Albert Szalács 500, Balogh Gyula Szemlak 125, dr. Gyenge János Nagyvárad 350, Balogh Bertalan Bors 400, Orosz Lajos Érkeserü 201, Benkő Ágnes Kvár 100, Erdős Gábor 370, Kovács Árpád Nagyborosnyó 195, Csekme Ádám Czege 50, Jung Keresztély Besca 750, Nagy Géza Sajószentandrás 195 lei.

Ahitat percei.

Útmutató a Biblia naponkénti olvasásához.

1927. július—szeptember.

Julius.

1. III. Móz. 24:16. Szörnyű, de méltó halál az Ur nevének szidalmazására. Ezzel szemben áll az imádság: Szenteltessék meg a te neved. Hogyan tehetem ezt?

2. Csel. 5:41. Örvendezem-e, ha az Ő nevéért szenvedhetek. Hol van nekem erre alkalmam? Zogolódom-e érte, vagy boldogan köszönöm meg. Imádkozzam ezért.

3. V. Móz. 5:11. Ssentté tenni az Ur nevét életemben. Mit kell kivetnem belőle, hogy az egészen az Ővé lehessen? Szentlelke segít levetkezni bűneimet.

4. Jak. 3:6. Nyelvem Istent szolgálja-e, beszédeim dicsőségére, vagy gyalázatára vannak az Urnak? Rá kell szoktatnom ajkaimat az Ő dicséretére.

5. Ézsa. 52:11. Meg kell szakítanom minden érintkezést avval a világgal, mely Istent nem tiszteli és nem neki szolgál.

6. Zsolt. 101:2. Ez legyen szívem óhajta: Mikor jó el hozám az Ur? Várnom kell Őt tisztaságban és alázatosságban.

7. Luk. 6:5. Ura-e ünneplésemnek az Ur? Ünnepeim és pihe-nésem szent neve dicséretével van-e tele, vagy a világ hiu élvezetei kergetésével? Hogyan tehetem ünnepemet igazán az Ő tisztelésévé?

8. V. Móz. 26:17—18. Szent Fiában örök szövetséget kötött velem az Ur, ennek jele, hogy hívott és keres. Erre hív el szövetsége.

9. Esdrás 8:22. Védelmemre nem szabad soha máshoz folyamodnom és másban bíznom, mint az Urban, ki engem a legnagyobb védelemmel óv és véd. Hadd vessem bizalmamat egészen reá.

10. V. Móz. 5:12—15. Isten törvényei és akarata szent. Mennyi-szer megszegem ezeket naponta. Indítson ez igaz bünbánatra és bocsánatért való esedezésre, mely Krisztusban kijelentetett.

11. II. Móz. 21:15. A szülők tisztelését Isten semmiféle törvény-nyel nem helyezi hatályon kívül. Feljebbvalóim iránt és szüleim iránt igaz szeretettel kell vielkednem.

12. Ésa. 59:2. Bűneim elszakítanak Istentől, ezt kell meglátnom először, aztán kérni Krisztus által a bűn legyőzését.

13. Zsid. 4:13. Isten előtt nem lehet felékesítve megjelenni. Ő úgy lát, aminők vagyunk. Mutassuk meg előtte magunkat nyomorúságunkkal, hogy kegyelme felékesítsen.

14. II. Kron. 1:11. Az alázatos szív drága Isten előtt. Törek-szem-e alázatos és engedelmes szívre. Krisztus ad erre erőt.

15. Eszter 4:13—14. Hűnek kell maradnom népemhez, annak bűnei, s megpróbáltatásai között is. Tudom, hogy vele célja van Istennek és én is munkálni akarom ezt a célt.

16. Zsolt. 90:16. Isten azt akarja, hogy az Ő munkája, mellyel engem megváltott, megláttassák életemen. Tiszta, szent, és neki fet-sző étellel láttatott ez meg. Ilyen-e az én életem?

17. V. Móz. 5:16. Isten iránti kötelességem tisztelni szüleimet és feljebbvalóimat. Mi fogyatkozásom van ebben? Mit teszek jö-vőre.

18. I. Móz. 4:9. Isten Igéje felelősségre von engem testvéreim felől. Mit kaptak tőlem, mit mutattam nekik?

19. Máté 5:5. Milyen nehéz szelídnék lenni e világban! Hányszor vétek ez ellen napjában! De Krisztus adhatja lelkembe a szelídség lelkét, ha kérem.

20. Ezék. 18:4. Vétkeim súlyát és felelősségét érezni, már nagy kegyelem az Úrtól. Igyekezem meglátni az Ő ítéletét a bűn felett, hogy megváltó kegyelmét érezhessem.

21. III. Móz. 19:17. Természetemnél fogva hajlandó vagyok felebarátom gyűlölésére. Ezt nem tagadhatom el. Szabadulás csak az Úrnál van, mert a gyűlölet vége halál.

22. Máté 5:25. Hát még attól milyen messze vagyok, hogy ellenségem szeressem! Kérem kell rá a Szentlélek ajándékát.

23. Csel. 10:43. A Szentlélek ajándékát csak a hívő lélek veheti. Hinnem kell benne, hogy Isten adja nekem ha kérem.

24. V. Móz. 5:17. A gyilkosság bűne rajtam is uralkodik, ha cselekedetben nem is, de gondolatban és érzületben igen.

25. Csel. 4:19. Istenre hallgatok-e tulajdonkép, vagy az emberre? Ezt a kérdést fel kell tennem és el kell döntenem.

26. Jerem. 49:16. Az én könnyelmű, Isten nem tekintő szívem, hányszor megesalt engem bánattal, bajokkal, bűnökkel. Oh, ha az én örökké szilárd köszalómhoz mehetnék, hogy benne bízam!

27. Zsolt. 27:4. Boldog órák, melyek az Úr dicsőségét mutatják meg nekem. Imádkozom, hogy teljék igazi örömem az Ő dicsőségében.

28. I. Thess. 4:7. E világ tisztátalanságától távol kell maradnom. Mik azok életemben, melyek nem állják meg az Úr tiszta tekintetét?

29. Ezék. 37:1. Az Ur a halott világot is élővé teszi Igéje által. Az én szívemet is, szerető szívvé, életemet szolgálattá.

30. Máté 5:28. Isten szemei előtt a gondolat is bűn, pedig az én szívem gonosz gondolatokkal van tele. Ezek ellen csak Krisztus tud megvédeni, hozzá imádkozom.

31. V. Móz. 5:18. Hogy tisztán tartsam lelkemet a gonosztól, Sokat kell foglalkoznom Krisztus ügyével. Ő mindent megtehet.

Augusztus.

1. Máté. 6:31. Nehéz dolog nem aggódnni az élet gondjai és saját életem változásai között, ezért gyakorolnom kell magam, hogy mindent Istenre bizzak.

2. Ezék. 22:30. Senki sem volt, aki megmentse Izráelt a pusztulástól, Isten engem azért állított ide, hogy üzenetét vigyem az ellenálló és ellenszegülő népnek, hogy engedelmessé legyenek.

3. Zsid. 13:16. Isten életemet és minden erőmet kívánja áldozatul, bár tudnám neki adni, hálából kegyelméért!

4. Csel. 24:16. Gyakorolnom kell magamat, hogy lelkiismeretem mindenkor tiszta és botránkozás nélküli legyen.

5. II. Kron. 33:10. Manassé népe nem figyelt az Urra. Én hányszor nem figyelek, mikor szólít, mint most is.

6. Jób. 22:2—3 Istennek a mi jóságunk nem használ semmit. Csak nekünk öröm és boldogság, hogy kegyelme felém fordul.

7. V. Móz. 5:19. Minden vagyonom és erőm az Uré, nem szabad megvonnom tőle. Adakozom-e és áldozok-e nem a feleslegből, de a szükségesből annak, ki szent Fiát érettem áldozta?

8. Csel. 5:3—4. Rettentő a Sától elfoglalt szív. Imádkozom, hogy az Úr tartsa kezében szívemet.

9. V. Móz. 1:17. Embernek nem szabad ítélni, mégis milyen könnyen mondok ítéletet mások felett. Nézem bűneimet és alázatosságot tanulok.

10. I. Thess. 5:15. Mikor és kinek fizettem legutóbb rosszal a rosszért? Ezt tiltja Isten törvénye. Jóvá kell tennem.

11. I. Ján. 2:22. A legnagyobb hazugság és legnagyobb hűn, megtagadni az Urat, megváltómat. Elismerem-e én Őt?

12. Jak. 5:19–20. Van-e mellettem eltévedt, a hűn sarában élő tesvér? Mit tehetek, hogy az evangéliumot hozzá vigyem?

13. Zsolt. 40:6. Isten mi mindent tett értem. Felsorolom kegyelme jeleit, mellyel körülvétt, ez engem megtérésre, hállára hív.

14. V. Móz. 5:20. Ajkaim, ezek a zabolátlan ajkak, hányszor szólottak csak mostanában is rágalmat másokról. Uram uralkodj te ajkaimon, hogy azok csak téged dicsérjenek.

15. I. Ján. 2:16. Életemben sok olyan van, ami nem Istent dicséri. Ezeket ki kell küszöbölnöm onnan az Ő segítségével.

16. Zsolt. 1:1–6. Ha én ilyen boldog ember tudnék lenni. Ebben keresem-e én a boldogságot, Krisztus megmutatja az utat.

17. Jak. 1:14–15. Ez az én tapasztalatom, a kívánság vezet a halálra. Ezt csak úgy lehet megakadályozni, ha a kívánságnak gátat vetek és Krisztust hívom segítségül.

18. Jer. 22:21. Régi szokás, nem hallgatni az Urra. Hányszor kiáltott hozzám, hiába. De most engedelmeskedni akarok neki.

19. Zsid. 10:24. Isten egymásra bízott bennünket, hogy szeretettel hordozzuk egymást. Ki az, akit én hordozok így?

20. Jak. 4:1. Lelkem és testem gonosz indulatok és szokások rabságában nyög. Akarok-e tőlük szabadulni Krisztus által.

21. V. Móz. 5:21. A kívánságot csak Isten tudja bennem megakadályozni. Imádkozom, hogy uralokdjék Ő életem vágyai felett.

22. I. Ján. 4:16. Isten szeretete körülvesz engem, ezt kell mutatnom másnak is, és megmaradni az Iránta való szeretetben.

23. Jer. 20:9. Oh, ha engem is indítana az Isten szeretete. Kérem Istent, hogy ébressze fel ezt lelkemben iránta.

24. Zsolt. 84:3. Vágyakozom-e Isten és az Ő Igéje iránt igazán, vagy csak szokás nálam a Biblia olvasása, jól meg kell vizsgálnom magamat efelől.

25. Eféz. 5:2. Napról-napra eszembe kell idéznem a Krisztus érettem történt áldozatát és figyelnem szerető szavára.

26. Róm. 13:7. Mindenkinek szeretettel tartozom. Kinek adok ehelyett naponta rossz szót, haragot, gyűlöletet?

27. I. Kor. 13:13. Krisztus szeretetét először kell megéreznem, hogy magam valaki iránt szeretetre gyűlhassak.

28. Máté 22:37–40. Naponta meg kell nézmem magam e parancsolat tükrében, hogy belássam nyomorult voltomat.

29. II. Sám. 24:14. Még bűneim között is jó az Ur kezébe esni, mert kegyelme készen áll annak, aki elfogadja azt.

30. Jerem. 33:3. Minden kérdésemet és kételyemet az Urnak kell tudtul adnom, és tőle várom a választ. Ő megfelel.

31. Máté 11:25. Ez a titok, a kegyelem titka, el van-e rejtve előttem, vagy életemen tapasztalva, megjelentette nekem az Ur.

Szeptember.

1. Márk 10:14. Hogyan engedhetem, sőt vezethetem Hozzá azokat, akik reám vannak bízva, gyermekeimet, testvéreimet.

2. Zsid. 10:37. Ki tudja mennyi idő van még hátra életemből, talán egy óra sem. Azért meg kell térnem.

3. I. Pét. 2:20. Isten alkalmat ad nekem, hogy szenvedjek anélkül, hogy visszaadnám. Ha elfogadom ezt a próbát, megmutatja az érette való szenvedés áldását.

4. Máté 13:30. Isten ítélete kiválasztja életemből a gonoszt és a jót. Igyekezem, hogy kegyelme által mindent kizárjak életemből, ami hűn.

5. Zsolt. 73:16–17. Isten mellől meg lehet érteni a gonoszok sorsát és a magam élete titkait.

6. Titus 2:7. Nehéz dolog bűnös élettel például szolgálni másoknak, az én életem pedig ilyen.

7. Kol. 3:13. Krisztus megbocsátott nekem, bűnösnek, hogy tarthatnék haragot mással. Első dolgom lesz, hogy megbékülök vele, aki megbántott.

8. Róm. 9:26. Isten engem az Ő kedveltjének hív, Krisztus által. Ezt neki szentelt étellel hálálhatom meg neki.

9. II. Pét. 3:17. Az én erősségem Krisztus kegyelme. Ebből engedetlenségem és makaesszágom által eshetem ki.

10. Máté. 9:12—13. Krisztus hozzám úgy jő el és akkor segít, ha tudom, hogy halálos beteg vagyok. Nem szabad titkolni

11. Máté. 13:31. Isten országa így lesz naggyá az én szívemben és a világban. Semmit sem tehetek érte, de inádkozhatom.

12. Máté. 7:12. Cselekedeteim mértéke másokkal az lehet, hogy Krisztus mit tett értem. Így akarom, hogy velem bánjanak.

13. II. Kron. 32:8. Ellenségeinktől nem szabad félnünk, míg az Urral vagyunk. Aki Isten mellett van, mindig a legerősebb.

14. II. Pét. 1:19. Sötét szívemben akkor fakadt fel a hajnal, mikor a Krisztus világossága lépett abba belé.

15. I. Tim. 6:19. Életem igazi kincsese az Istennel való élet. Számítok-e még más kincsre vagy erre adom magamat?

16. Csel. 8:20. Isten kegyelmét és Szentlelkét semmi földi vagyonnal és semmi érdemmel megszerezni nem lehet. Ha szükségem van reá, alázatosan kérnem kell tőle.

17. Luk. 17:20. Milyen nagy kegyelem Istentől, hogy gyöngye életembe az Ő dicső Országa magvát helyezte.

18. Máté 13:44. Meg kell találnom Isten kegyelmének elrejtett kincsét életemben. Keresni kell alázatossággal, önmegtadással.

19. Péld. 6:16—19. Ha megvizsgálom magam, mennyiben találom meg bennem ezeket, amiket az Isten gyűlöl? Csak hozzá folyamodhatom, hogy tisztíton meg ezektől.

20. Jób 36:2. Igazat kell adnom Isten Igéjének, mely engem bűnös és nyomorult léleknek. Őt dicső királynak mutatja.

21. Zsid. 11:39—40. Isten minden régi ígérete, melyet népének adott beteljesedik Krisztusban, így az én életem is benne lesz egészé és teljessé.

22. II. Pét. 3:9. Isten hosszútűrése kegyelem, hogy nem akar azonnal elyeszteni vétkeimért. Indítson ez engem bűneim igaz bevallására és megbánására.

23. Zsolt. 78:36—37. Ajkam és szívem mennyire nem vallják ugyanazt, egyik dicséri az Urat, másik ellenére jár.

24. Máté 20:28. Az én Uram eljött, hogy szolgáljon nekem és érettem életét adja. Én ne szolgálnék-e neki másokon át, és ne adnám egész életem érte?

25. Máté 20:16. Engem, ki utolsó voltam bűneim miatt, az Ur kegyelme az Ő választottai közé vett. Ez engem hálára indít.

26. Luk. 10:20 Isten Krisztus által biztosított felőle, hogy nevem az élet könyvébe írta. Ezért csak hálás lehetek érte egész életemben.

27. I. Kir. 18:21. Az én életem nem folytonos megosztás-e a bűn és az Ur szolgálata között. Kérem Istent, hogy adjon nekem Ohozzá mindig állandó szívet.

28. I. Kron. 28:9. Minden szívet, az enyémet is látja az Ur és megítéli. Oh, ha megállhatnék előtte igaz szívvel.

29. I. Kor. 1:27. Hogy én a világ szerint mi vagyok és a világ mit gondol felőlem, mellékes, ha az Ur választottai közé tartozom.

30. Csel. 10:35. Nem személyválogató az Ur, mindenki kedves előtte ki szereti őt. Uram adj az én szívembe engedelmes szeretetet irántad.

VASÁRNAPI ISKOLA

„AZ ÚT“ ÁLLANDÓ MELLÉKLETE
VASÁRNAPI ISKOLAI VEZETŐK RÉSZÉRE.

MEGJELENIK HAVONTA.

I. ÉVF. 6. SZÁM. o EGYES SZÁM ÁRA 2 LEI o 1927. JUNIUS.

Istennek szentelt dolog.

Józs. 7: 13

Ákán bűne rettenetes volt, mint azt az előző részből és a következőkből láthatjuk. Talán a mi szemünk előtt nem is olyan veszedelmes és rettenetes ez a dolog, mert a mi szemünk már elhomályosultak az iránt, hogy meglássuk, mi bűn és mi nem. De Isten szemei ma is bűnnek látják a bűnt. Ákának az volt a bűne, hogy azt, amit Isten saját magának tartott fenn és amihez embernek nem lett volna szabad nyulnia eltulajdonította és a saját használatára akarta fordítani. Elrabolta az Úrtól azt, ami az Úrnak szent és elidegeníthetetlen tulajdona.

A mi életünk Isten tulajdona, melyet Krisztus által elváltotta meg és tette a magáévá, miután mi a bűn szolgátságába adtuk és bemoeskoltuk azt. Ettől kezdve mi nem lehetünk a magunkéi, csak Istené, aki mindennél drágább árt fizetett értünk, az Ó drága Fia véréért. Ha tehát mi a magunk életét és lelkét magunknak akarjuk megtartani és el akarjuk vonni az Isten szolgálatából, akkor épen azt a bűnt követjük el, amit Ákán, aki elloptott az egészen Istennek szentelt dolgok közül. Ezért nem tartjuk eléggé tisztán a lelkünket és életünket, ahogy abba semmi olyan ne hatolhasson, ami azt eredeti rendeltetésétől, a Krisztus szolgálatától elvonná. Meg kell keresnünk ezeket életünkben és le kell mondanunk róluk.

De ugyanaz áll arra a munkára és azokra a gyermekekre, akiket az Úr a vasárnapi iskolában adott kezünkbe. Ezeket és azt a munkát Isten saját magának tartotta fenn, neki van szentelve. Óvakodjunk tőle, hogy azt saját hasznunkra, hiúságunk eszközévé tegyük és ezzel elvonjuk attól, hogy az örökkévaló szent Isten dicsősége legyen általa nagyobb a világon. Úgy kell néznünk mindig azokra a gyermekekre, mint akik Isten elidegeníthetetlen tulajdonai épp úgy, mint a mi lelkünk Isten elvitathatatlan tulajdona. Napról-napra vezetni őket közelebb ahhoz, akihez tartoznak, segíteni legyőzni lelkükben az ellenállást és odavezetni őket a Krisztus lábaihoz.

Igy a mi életünk is napról-napra közelebb fog jutni hozzá és mi magunk nemcsak elhívás szerint, de ténylegesen is jobban és jobban leszünk a mi Urunk tulajdonává.

Ninive.

A Bibliában e híres régi város neve gyakran előfordul. Jónás prófétát ide küldötte az Úr, hogy hirdesse a népnek a közelgő ítéletet, mint az a Jónás könyvében olvasható. Náhúm próféta megjövendöli a város közeli pusztulását (Náh. 1:1; 2:3.), Jézus is hivatkozik erre a városra, mondván, hogy e város lakosai, kik hittek a Jónás predikálásának, meg fogják szégyeníteni az ítélet napján a zsidókat, ki az Isten Fiában nem hittek (Máté 12:41. Luk. 11:32.).

A város a Tigris folyó mellett feküdt s már Kr. e. 3000 évvel fennállott nagy vásártere, erődítményei stb. voltak. A nevét az asszír nép által tisztelt istennőtől Nin-től kapta s asszír nyelven Ninuanak nevezték. Kr. e. 722—606-ig nagyon nevezetes város s olyan királyok székhelye volt, akik Izráel történetében is szomorú nevezetességre tettek szert s a Bibliában is említetnek, köztük Sargon, aki Samariát hódította meg (II. Kir. 17.), Senakherib, aki Juda országa ellen vonult (II. Kir. 18 és 19 fejj.), Esárbaddon, (említetik Esa. 37:38. és Esdr. 4:2) Sardanapal stb.

Ninive ebben az időben város volt, melynek királyai az egész világot rémülettel töltötték be. Palotájuk a város egyik halmán volt, melyet mesterségesen megnagyobbítottak. Sargon király építtetett ide egy királyi palotát, üzleti épületet és három templomot, a királyi palotát a többi királyok bővítették és szépítették. Ezen építkezéseknél mind foglyok, s köztük zsidó foglyok is működtek közre, az erődítéseket nagy mészkösziklákból készítették. Gyönyörű parkok, sétaterek voltak a palota körül, melyekben az illatos virágok messze küldötték illatukat. A sziklák között is virágos kerteket állítottak fel, s a kerteket mesterséges esatornákkal öntözték. A kertekben gyönyörű tavakat készítettek mesterséges úton és azokban hattyúk úszkáltak. A királyi palota kapuit oroszlánok és bikák, valamint emberek kőből kifaragott alakjaival díszítették, a falakat alabástromlapokkal borították be, melyekre színes domborművekben vésték fel királyok győzelmes hadjáratai leírását és ábrázolását. Különösen híres volt a Sardanapal király oroszlán-terme, mely küzdő és megsebesült oroszlánok domborműveivel volt díszítve. 1854-ben, mikor ásatásokat végeztek ott a régi Ninive helyén, napvilágra jutott ez a gyönyörű terem is s egy angol tudós, aki az ásatásokat végezte, feltalálta ott az asszír királyok könyvtárát is, mely 22 ezer, ékírással beírt égetett eserepből állott. Ezek megfejtésével nagyon sok

érdekes dolgot tudtunk meg az asszír-babilonai nép műveltségéről. A palota padlóját díszes téglák s rajtuk drága művű szőnyegek fedték, a mennyezetet pedig elefántesont, arany, ezüst s más drágakőbetétek díszítették. A Senakherib palotájától egy 31 méter széles gyönyörű út vezetett, melyet istenek és királyok embernagyságú szobrai szegélyeztek. Az állatkertben sokféle idegen állatban gyönyörködhetett az emberi szem.

A gazdag királyok alatt a népnek is jól ment a dolga, a kereskedelem és ipar virágzottak. Sofonías próféta szerint Ninive „víg város“ volt (2:15) s Jónás szerint 120 ezer lakósa volt, de sokan azt mondják, hogy ebbe Jónás csak a gyermekeket számította bele s hogy az összes lakosok száma több volt 600 ezernél is. A város terjedése mind nagyobb és számosabb épületek emelését tette szükségessé s a gazdagok fényűzése mind nagyobb és nagyobb lett.

Kr. e. 606-ban a „vérszopó város“, amint Náhum próféta nevezi (3:1) hirtelen elpusztult. Az asszír-babiloni uralmat egy újonnan feltámadott nép, a médek nepe megdöntötte s az asszírok győzhetetlen serege meghalt utolsó királya, Sarkes védelmében, mint azt Náhum próféta előre megmondotta. A győztes méd seregek mindent elpusztítottak, ami elibük került, a gyönyörű épületeket felgyújtották és feldúlták. Maga az utolsó asszír király az égő városban pusztult el, vele az egész birodalom, mint ahogy elpusztul és elmúlik a szemek kívánsága és az élet kérdése, de aki az Isten akaratát eselekszi, megmarad örökké.

Funkhauser u.

Nogyan nem kell nevelni a gyermeket?

Ahhoz, hogy a gyermekek nevelését helyesen irányítsuk, ki kell kerülnünk azokat a rendes hibákat, melyeket nagyon gyakran szülők is felületességből és könnyelműségből elkövetnek, de amelyeket a gyermek megjegyez és későbbi fejlődésére káros hatásokat okoz. Itt van egy hiba, melyet szülők gyakran követnek el s mely a gyermeket szülei elleni ellenszenvre neveli. A történetet így beszéli el egyik kiváló nevelő:

A kis Lotti éppen a kertben sétált s a virágokat csodálta, mikor eszébe jutott, hogy anyjának nevenapja van. „Hogy fog örülni anyám — gondolta magában — ha ezekből a gyönyörű ibolyákból egy esokorral szedek neki!“ Hozzá is kezdett és kevés idő múlva egy szép esokor ibolyával tért vissza. Hogy még kedvesebb legyen az ajándék és nagyobb a meglepetés, egy poharat hozott ki s abba vizet öntve, a esokort beállította. Nagy örömmel vitte most befelé, előre el-

képzelve anyja örömét a váratlan kedves meglepetés felett.

De jaj! Az öröm korai volt. A küszöbön olyan szerencsétlenül botlott meg, hogy elesett, a víz a szőnyegre folyt s a szép pohár ezer darabra törve feküdt a földön. Az anya a szobában volt éppen, mikor ez a dolog történt, semmit sem kérdezett, csak azt látta, hogy a pohár eltört, haragra gyuladt, elővette a keze ügyében levő pálcát s avval haragosan nekiment a gyermeknek. Hiába sirt és könyörgött az, hiába akarta megmagyarázni anyjának, hogy nem rosszaságból tört el a pohár, hogy örömet akart neki szerezni, nem használt semmit.

A leányka zokogva és anyja igazságérzetében megcsalódva vonult az udvar végére, s hosszú évek fognak eltelni, míg még egyszer arra szánja magát, hogy szüleinek örömet akarjon szerezni.

Sok szülő maga tanítja hazugságra a gyermekeit, vagy úgy, hogy a gyermek hazugságait semmibe sem veszi és mulat rajtuk, vagy hogy saját maga is hazudik nekik. Ide tartozik minden kegyes hazugság is, mellyel a gyermeket valami nem neki valótól óvni akarják, vagy valami mulasztásban leckét adni nekik.

„Vigyáz a kalapodra, mert elviszi a szél!” — mondta egy apa a fiaeskájának a vasuton. Mikor a gyermek egyszer megint nem fogta a kalapját, az apa észrevétlen lekpta s eldugta a gyermek alá kezébe. Hogy a kalap elveszett. „Ne böggj! — mondta az apa, — nézz ide, csak fütyölök és a kalap megint itt lesz.” — Azzal fütyölt s a kalapot visszatette a gyermek fejére, s az örömmel nézett tovább az ablakból kifelé.

A fiúcskának tetszett a játék, hirtelen megfogta a kalapját és kidobta az ablakon. „Papa! — kiáltott, — fütyölj megint, hogy a kalapom jöjjön vissza.”

A munka.

Nyugtázások: Székelykeresztúri vasárnapi iskola külmiszióra: 100 leit, Egrespataki vasárnapi iskola központi alapra 50 leit küldött be.

Lapunk jelen számába a félévi *jelentőívet* mellékeljük, kérjük a vezetőket, hogy ezt kitöltve minél hamarább küldjék be.